

Zbigniew Mierzwiński

"Józef Piłsudski: Maksymy", zebrał i wydał Ryszard Świętek, Warszawa 2005 : [recenzja]

Niepodległość i Pamięć 14/1 (25), 296-297

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Józef Piłsudski: Maksymy. Zebrał i wydał Ryszard Świętek.
Nakładem RSE Poland, Warszawa 2005**

Niedawno w kraju ukazała się niecodzienna książka. Jest to zbiór maksym, uwag i myśli Józefa Piłsudskiego z okresu całego jego dorosłego życia, z lat 1887-1935.

W Polsce już od dawna publikowano maksymy sławnych autorów. Należy tu przypomnieć wydawane myśli i sentencje takich twórców literackich jak Juliusz Słowacki, Adam Mickiewicz, Zygmunt Krasiński, Józef Ignacy Kraszewski a także Henryk Sienkiewicz. Jednak niewątpliwie pierwszą próbę opublikowania maksym i sentencji z dzieł naszych pisarzy uznać można wybór Stanisława Wegnera pt. „Skarby serca i rozumu”, który ukazał się drukiem w Poznaniu w roku 1884. Ze względu na duże zainteresowanie miał on kilka wydań. Jednak w tamtym okresie, w 1888 r. Władysław Piasta (ówczesny pseudonim Władysława Bełzy) opracował i wydał we Lwowie swoją „Księgę aforyzmów, myśli zdań, uwag i sentencji” stu polskich pisarzy, którą potem pt. „Złote ziarna” wydał już w Poznaniu w 1907 r. W tej książce zamieszczono cytaty z twórczości aż 156 najpopularniejszych klasyków naszej literatury. Oczywiście praca ta była niezwykle starannie przygotowana przez Bełzę i w układzie chronologicznym uwzględniała twórców – od Mikołaja Reja do Maryli Wolskiej.

Opublikowane w 2005 r. w Warszawie „Myśli” Józefa Piłsudskiego są chyba obecnie najpoważniejszym i najobszerniejszym, a także najbardziej wszechstronnym tematycznie zbiorem i wyborem z publikacji i wypowiedzi Marszałka, który w swoich działaniach i zmaganiach o Niepodległość i lepszą przyszłość Polski poświęcił całe swoje życie. Niewątpliwie miał rację Ryszard Świętek, który w swoim słowie wstępnym zacytował jakże ważną i niezwykle trafną wypowiedź Prezydenta prof. Ignacego Mościckiego zawartą w mowie pożegnalnej nad trumną I Marszałka Polski na Wawelu w maju 1935 r. Prezydent tak żegnał wówczas Józefa Piłsudskiego: „Cieniom królewskim przybył towarzysz wiecznego snu. Skroni Jego nie okala Korona, a dłoń nie dzierży berła. A Królem był serc i władcą, woli naszej. Półwiekowym trudem Swego Życia brał we władanie serce po sercu, duszę po duszy, aż pod purpurę Królestwa Swego Ducha zagarnął niepodzielnie całą Polskę. Śmiałością swej myśli, odwagą zamierzeń, potęgą czynów z niewolnych rąk kajdany zrzucił, bezbronnym miecz wykuł, granice nam wyrąbał, a sztandary naszych pułków sławą uwieńczył. Skażonych niewolą nauczył honoru bronić, wiarę we własne si-

ły wskrzeszać, dumne marzenia z orlich szlaków na ziemię sprowadzać i w twarłą rzeczywistość zamieniać. Dał Polsce wolność, granice, moc i szacunek”.

To dzieło jest obecnie niezwykle ważne i potrzebne, zwłaszcza gdy jakże często i dosyć powszechnie słychać stwierdzenia, że w obecnej jakże trudnej naszej sytuacji brakuje nam Marszałka Piłsudskiego! Dlatego ta właśnie książka pokazuje nadzieję, ale także podpowiada nam także właściwość naszych działań dzisiaj i jutro. Może stanowić jakby receptę na nasze obecne schorzenia polityczne gospodarcze, społeczne i ogólnopaństwowe!

Jak pisze Ryszard Świętek, zbiór maksym, uwag i myśli Józefa Piłsudskiego stanowią wypisy z bogatego dorobku Marszałka. W książce zamieszczono także wyciągi z wypowiedzi publicznych i prywatnych odnotowanych w różnych publikacjach. Zebrane myśli i wypowiedzi Marszałka zamieszczono w porządku alfabetycznym. Korzystanie tematyczne z tej obszernej (373 str.) publikacji znacznie ułatwia zamieszczony na końcu skorowidz zawartych w wypisach pojęć, znaczeń, nazw własnych i osób z odniesieniem numerowym zaznaczonego hasła indeksowego do poszczególnych tekstów.

Podstawą tej publikacji są oczywiście *Pisma zbiorowe* wydane w 10 tomach przez Instytut Józefa Piłsudskiego w latach 1937-1938 z przedmową Walerego Sławka, a od wydawnictwa – Wacława Lipińskiego. Poszczególne tomy wstępem opatrzyli: Wacław Lipiński, Leon Wasilewski, Kazimierz Świtalski, Józef Moszczeński i Henryk Wereszycki.

Publikacja jest niezwykle starannie i precyzyjnie opracowana. Przy opisie proveniencji poszczególnych wypisów pochodzenie ich zaznaczono w pełnym brzmieniu źródła, wykorzystane w książce materiały podzielono pod względem ich rzeczowej formy, a następnie zapisano w układzie chronologicznym poszczególnych działów. Wskazano oddzielnie: prace zwarte, artykuły, mowy i przemówienia, wykłady, odczyty oraz referaty, wywiady, rozkazy, pisma i odezwy oraz oświadczenia i deklaracje, listy i korespondencje oraz instrukcje, zapiski kronikarskie i pamiętnikarskie. Na treść książki składają się: obszerne słowo wstępne niezwykle precyzyjnie i obiektywnie prezentujące postać Marszałka Józefa Piłsudskiego (75 stron); maksymy: idee, uwagi, myśli Józefa Piłsudskiego z lat 1887-1935 (229 stron); nota edytorska (26 stron) i skorowidz (38 stron). Maksymy Józefa Piłsudskiego to starannie wydane dzieło, które obecnie może być niezwykle przydatne i pomocne nie tylko Piłsudczykom, ale także i innym, którzy chcą ulepszać nasze państwo. Jakże istotne jest dzisiaj stwierdzenie Marszałka, zawarte zresztą także w tej publikacji: «SWOBODA, TO NIE JEST KAPRYS, TO NIE JEST: „MNIE WSZYSTKO WOLNO, A DRUGIEMU NIC”. SWOBODA JEŻELI MA DAĆ SIĘ - MUSI JEDNOCZYĆ, MUSI ŁĄCZYĆ, MUSI RĘKĘ SĄSIADOM I PRZECIWNIKOM PODAWAĆ, A NIE TYLKO PRZY SWOIM SIĘ UPIERAĆ».